

DOMELA NIEUWENHUIS NYEGAARD, Sypko Hayo Edzard, beambte (Edinburgh 15 april 1894 - Kamp Tjimahi op Java 1 maart 1945).

Edzard, zoon van ds. Jan Derk Domela Nieuwenhuis Nyegaard en Andrea Elisabeth Hermina Sypkens, bezocht de lagere school en het atheneum te Gent, stond vervolgens twee jaar ingeschreven als student aan de universiteit aldaar. Al spoedig leefde hij mee met de V.B. In 1913 hielp hij Joris van Severen, de voorzitter der katholieke Rodenbachsvrienden, en Jan Oskar de Gruyter bij de organisatie van het vijfde Grootnederlandse Studentencongres te Gent. In de zomer van 1914 bevond hij zich in Engeland, kwam op 2 augustus vandaar naar Nederland, meldde zich als vrijwilliger voor het leger, maar werd afgekeurd. Spoedig daarna liet hij zich inschrijven als student in de rechten aan de gemeentelijke universiteit van Amsterdam. Weldra fungeerde hij als een soort „ambassadeur” van Jong Vlaanderen in Nederland. Zijn vader heeft hij tot het einde toe krachtig gesteund. In de Amsterdamse studentenafdeling van het Algemeen Nederlands Verbond (ANV) pleitte hij voor morele steun aan de Vlaamse activisten en weldra overtrof de hoofdstedelijke afdeling die van Utrecht in radicalisme. Vooral de talrijke Zuidafrikaanse studenten steunden Edzard.

Het was goeddeels Edzards werk dat na het ontslag van René de Clercq en Antoon Jacob als Belgisch staatsambtenaar (z. *De Vlaamsche Stem*) een grote protestvergadering werd gehouden, waar de Vlamingen Marcel Minnaert en René de Clercq, alsmede de Zuidafrikaner D. Erasmus het woord voerden. Later taande te Amsterdam de belangstelling voor de Vlaamse activisten en nam Utrecht in dezen weer de leiding. In het najaar van 1916 werden Edzard en de aankomende jurist Anton Johan van Vessem aangewezen als officiële vertegenwoordigers van de verenigde besturen van de studentenafdeling van het ANV bij de heropening van de vernederlandste hogeschool te Gent. Het was in die tijd dat Edzard, samen met Arthur Mulier, Jan de Neve, P.L. Tack, Geo van Tichelen, Bob van Genechten en B. Ruyffelaert, het Gents studentencorps Hou ende Trou in het leven riep.

In 1918 gaf Edzard de studie, die niet zo voorspoedig verlopen was, op en vertrok op 5 juli 1919 naar Nederlands Oost-Indië, teneinde zich daar een toekomst op te bouwen. Hij slaagde: hij klom op van employé tot administrateur op thee- en rubberplantages. De Japanse bezetting brak die loopbaan af, in een gevangenkamp op Java vond Edzard een triest einde.

WERKEN: Artikelen in tal van tijdschriften o.a. in *De Vlaamsche Post*; *Tijdspiegel*; *Neerlandia*; *De Toekomst*; *De Toorts*; *Dietsche Stemmen*; *Minerva* en *Propria Cures* (de laatste twee zijn studentenorganen in Nederland); *Aula* e.a.; - *De crisis in Vlaanderen en de Vlaamse Beweging in verband met Groot-Nederland*, in *Tijdspiegel*, jg. 2 (1915, p. 97-123).

LITERATUUR: veel gegevens over Edzards optreden te Amsterdam in *Propria Cures* (14 en 21 oktober 1916, 23 december 1916 en 24 februari 1917); - *Gentsche Studenten-Almanak van het Jaar 1918*, jg. 1 (p. 109-117); - J.H.H. Hülsmann, *Geschiedenis van het Amsterdamsche Studentenleven 1632-1932* (1932, p. 551-684); - M. van de Velde, *Geschiedenis der Jong Vlaamsche Beweging* (1941); - A. de Bruyne, *Joris van Severen, Droom en Daad* (1961).

LAMMERT BUNING